

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Α΄ ΤΑΞΗΣ : ΕΞΕΤΑΣΤΕΑ ΥΛΗ / ΒΙΒΛΙΟ: «Νέα Ελληνικά» των Κ. Αγγελάκου, Χρ. Αργυροπούλου, Α. Καραβέλη και Μ. Ραυτοπούλου. Σύμφωνα με την υπ. αριθμ. Φ4/90890/ΓΔ4 τ. Β΄ 5110 17.08.2023 Υ.Α. ως **εξεταστέα ύλη** ορίζονται **δραστηριότητες** με τις οποίες υπηρετείται και ελέγχεται η επίτευξη των σκοπών και των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων της διδασκαλίας του μαθήματος.
[Σημ. : αναφέρονται οι σελίδες του σχολικού βιβλίου]

Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα πρέπει να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται σε δραστηριότητες και να απαντούν σε ερωτήματα/ερωτήσεις που απορρέουν από κείμενα που σχετίζονται με **θεματικό κύκλο** ο οποίος είναι οικείος από τη σχολική διδασκαλία και περιλαμβάνεται στο σχολικό εγχειρίδιο.

ΟΙ ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΚΥΚΛΟΙ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ Α΄ ΤΑΞΗΣ [σελ.4-5] ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ : ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΕΦΗΒΩΝ// ΕΠΙΣΤΗΜΗ-ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ // ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΦΥΣΗ/ / ΤΑΞΙΔΙΑ/ / Μ.Μ.Ε./ / ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΑ ΣΥΝΟΡΑ.

Α. ΓΛΩΣΣΑ: Οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται: - Να εντοπίσουν τις πληροφορίες του κειμένου (π.χ. πρόσωπα, γεγονότα, καταστάσεις, χωροχρονικό πλαίσιο). - Να προσδιορίσουν το επικοινωνιακό πλαίσιο του κειμένου (π.χ. τον **πομπό**, τον **δέκτη**, το **μέσο μετάδοσης** του μηνύματος, τον σκοπό για τον οποίο γράφτηκε). - Να αναγνωρίσουν τον σκοπό του κειμένου και να τον συσχετίσουν με λεξιλογικές ή μορφοσυνητακτικές επιλογές του συγγραφέα. - Να αναγνωρίσουν τη βασική **δομή του κειμένου** ή τη **δομή και τον τρόπο ανάπτυξης μιας παραγράφου**. - Να εντοπίσουν και να αποδώσουν με **πλαγιότιτλους** τη δομή του κειμένου. - Να διακρίνουν στη δομή του κειμένου τις **διαρθρωτικές λέξεις και τι δηλώνουν** (π.χ. χρονική ακολουθία, σχέσεις αιτίου - αποτελέσματος κ.ά.) (σ.149).

- Να συνθέσουν **περίληψη**, λαμβάνοντας υπόψη συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο. - Να εντοπίσουν τα επιχειρήματα του συγγραφέα στο κείμενο. - Να διατυπώσουν με δικά τους λόγια τη σημασία των λέξεων-φράσεων που δεν χρησιμοποιούνται κυριολεκτικά στο κείμενο. - Να αντικαταστήσουν όρους της πρότασης με **συνώνυμα** και **αντώνυμα**, σε συσχέτιση με το νόημα και το **ύφος** του κειμένου(σ.170). - Να εξηγήσουν την επικοινωνιακή λειτουργία των **σημείων στίξης** του κειμένου, σε σχέση με την πρόθεση του συγγραφέα και/ή τον σκοπό του κειμένου.

- Να μετατρέψουν προτάσεις από ευθύ σε **πλάγιο λόγο** και αντίστροφα (σ.160) και να σχολιάσουν το επικοινωνιακό αποτέλεσμα.

- Να μετατρέψουν την **ενεργητική σύνταξη σε παθητική**, σε μια περίοδο λόγου, και αντίστροφα και να σχολιάσουν το επικοινωνιακό αποτέλεσμα. - Να παρουσιάσουν σε συνεχές κείμενο το περιεχόμενο μη συνεχών κειμένων (πίνακες, διαγράμματα, εικόνες, χάρτες, σύμβολα κ.λπ.).

- Να αξιολογήσουν τη χρήση της εικόνας στην αποτελεσματικότητα του μηνύματος ενός πολυτροπικού κειμένου. - Να **ερμηνεύσουν λέξεις-φράσεις του κειμένου**, με βάση τα κειμενικά συμφραζόμενα και το επικοινωνιακό πλαίσιο. Να εκφράσουν τις προσωπικές απόψεις τους για ερωτήματα/θέματα/απόψεις που τίθενται στο κείμενο αναφοράς.

Β. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ : Οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται: - Να εντοπίσουν πληροφορίες που περιέχονται στο κείμενο, όπως πρόσωπα, χώρος, χρόνος, κοινωνικό πλαίσιο δράσης των ηρώων, γεγονότα και αίτια που κατευθύνουν τη δράση τους, βασικά θέματα ή ιδέες που απασχολούν τον συγγραφέα κ.ά. - Να αναλύσουν κάποιον από τους χαρακτήρες του κειμένου, τεκμηριώνοντας την άποψή τους με βάση στοιχεία του κειμένου. - Να επισημάνουν τα σύμβολα, τις φωνές ή τις σιωπές σε ένα ποιητικό ή θεατρικό κείμενο. - Να διακρίνουν **«τι»** λέει το κείμενο από το **«πώς»** το λέει και να αναγνωρίσουν βασικά σημεία οργάνωσης της αφηγηματικής πλοκής ή της ποιητικής γραφής. - Να εντοπίσουν μέσα στο κείμενο συγκεκριμένους δείκτες (**αφηγηματικοί τρόποι**[αφήγηση, περιγραφή, διάλογος, εσωτερικός μονόλογος, ελεύθερος πλάγιος λόγος, σχόλια], **αφηγηματικές τεχνικές**[παντογνωστής / πρωταγωνιστής αφηγητής, αναχρονίες] [σ.91 και 109], **ρηματικά πρόσωπα** κ.ά.). - Να εντοπίσουν **εκφραστικά μέσα - τρόπους** (**μεταφορές, παρομοιώσεις, προσωποποιήσεις, επαναλήψεις, αντιθέσεις, εικόνες** κ.λπ.) και να ερμηνεύσουν τη λειτουργία τους στο κείμενο. - Να εκφράσουν την κρίση τους για ιδέες, αξίες, στάσεις,

συμπεριφορές που αναδεικνύονται στο κείμενο. - Να συγκρίνουν ιδέες, αξίες, στάσεις, συμπεριφορές που αναδεικνύονται στο κείμενο με αυτές του σήμερα. - Να συσχετίσουν ιδέες, αξίες, στάσεις, συμπεριφορές που αναδεικνύονται στο κείμενο με προσωπικές εμπειρίες, βιώματα, συναισθήματα.

- Να αναδιηγηθούν τμήμα της ιστορίας από την οπτική γωνία συγκεκριμένου ήρωα με μορφή ημερολογίου, επιστολής κ.λπ. - Να τροποποιήσουν το αρχικό κείμενο με την **αλλαγή οπτικής γωνίας** στην αφήγηση ή με την **αλλαγή του τέλους στην ιστορία**. - Να μετατρέψουν **την αφήγηση σε διάλογο** ή αντίστροφα. - Να αποδώσουν ένα παραδοσιακό ποίημα σε **ελεύθερο στίχο**. - Να εκφράσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους, αξιοποιώντας τις συμβάσεις του κειμενικού είδους στο οποίο καλούνται να γράψουν.

ΤΡΟΠΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ - ΘΕΜΑΤΑ

Για την εξέταση στο μάθημα «Νέα Ελληνικά» στην Α' τάξη των Ημερήσιων και Εσπερινών ΕΠΑ.Λ., των Πρότυπων ΕΠΑ.Λ και των Λυκείων των ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ-Λ., η οποία διαρκεί τρεις (3) ώρες, δίνονται στους/στις μαθητές/τριες **δύο (2) αδιδακτα κείμενα** τα οποία ανταποκρίνονται στην αντιληπτική ικανότητά τους, σχετίζονται με θεματικό κύκλο οικείο από τη σχολική διδασκαλία και είναι δυνατόν να συνοδεύονται από εικόνες και άλλο οπτικοακουστικό υλικό. Και τα δύο κείμενα λαμβάνονται με κλήρωση από την Τράπεζα Θεμάτων. Το ένα κείμενο αναφέρεται στο γνωστικό αντικείμενο της Γλώσσας και είναι μη λογοτεχνικό, μη διδαγμένο (δημοσιογραφικό κείμενο ή επιστημονικό ή πληροφοριακό άρθρο, συνέντευξη, κριτική, ομιλία, επιστολή, επιφυλλίδα ή δοκίμιο), ενώ το άλλο αναφέρεται στο γνωστικό αντικείμενο της Λογοτεχνίας και είναι αδιδακτο, ποιητικό ή πεζό, (διήγημα ή απόσπασμα από μυθιστόρημα ή θεατρικό έργο). Τα δύο κείμενα συνοδεύονται από σύντομο εισαγωγικό σημείωμα χωρίς ερμηνευτικά σχόλια.

Οι μαθητές/τριες καλούνται να απαντήσουν σε τρεις (3) δραστηριότητες που συνοδεύουν κάθε κείμενο, από τις οποίες: **i.** Η πρώτη αφορά την κατανόηση του κειμένου και βαθμολογείται με 15 μονάδες **ii.** Η δεύτερη αφορά τη δομή ή/και τη γλώσσα του κειμένου και βαθμολογείται με 10 μονάδες **iii.** Η τρίτη αφορά την παραγωγή γραπτού λόγου και βαθμολογείται με 25 μονάδες. Συνολικά, οι δραστηριότητες κατανόησης των δύο κειμένων βαθμολογούνται με 30 μονάδες (2x15), οι δραστηριότητες προσέγγισης της δομής και της γλώσσας των δύο κειμένων βαθμολογούνται με 20 μονάδες (2X10) και οι δραστηριότητες παραγωγής λόγου με 50 μονάδες (2X25). Οι δραστηριότητες που αφορούν την κατανόηση του κειμένου και την προσέγγιση της δομής και της γλώσσας του μπορεί να περιλαμβάνουν υποερωτήματα. Στην περίπτωση αυτή, οι μονάδες επιμερίζονται αναλόγως.

A. Στο γνωστικό αντικείμενο της **Γλώσσας** καλούνται οι μαθητές/τριες να απαντήσουν σε ερωτήματα που περιλαμβάνονται στις παρακάτω **δραστηριότητες**:

A1. Με την πρώτη δραστηριότητα ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών: - Να εντοπίζουν και να παρουσιάζουν κάποια από τα παρακάτω στοιχεία: τις πληροφορίες που περιέχονται στο κείμενο, τις βασικές ιδέες και τα επιχειρήματα του συγγραφέα, το πρόβλημα που θέτει, τις θέσεις που υποστηρίζει, τη σχέση του βασικού μηνύματος του κειμένου με τις περιστάσεις επικοινωνίας και τον σκοπό για τον οποίο γράφτηκε (με ερωτήσεις ανοικτού και κλειστού τύπου) ή/και - να αποδίδουν **περιληπτικά** (σ.27) και να πυκνώνουν το νόημα μέρους του κειμένου ή ολόκληρου του κειμένου, λαμβάνοντας υπόψη συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο. Η δραστηριότητα βαθμολογείται με 15 μονάδες.

A2. Με τη δεύτερη δραστηριότητα ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών: - Να αναγνωρίζουν τη βασική **δομή του κειμένου** (*πρόλογος, κύριο θέμα, επίλογος*) ή τη **δομή παραγράφου** (*θεματική περίοδος, λεπτομέρειες, κατακλείδα*) και τον **τρόπο ανάπτυξης μιας παραγράφου** [*παραδείγματα σ.26, αναλογία σ.39, ορισμός σ.46, αιτιολόγηση σ.82, σύγκριση-αντίθεση σ.120*], ή - να εντοπίζουν τις **διαρθρωτικές λέξεις-φράσεις** (σ.149) που βοηθούν στη συνοχή και νοηματική αλληλουχία του κειμένου ή - να αποδίδουν με **πλαγιότιτλους** το νόημα των παραγράφων ή ενοτήτων του κειμένου ή - να

μετασχηματίζουν λέξεις ή φράσεις ή μέρη ή και ολόκληρο το κείμενο, αλλάζοντας τη γραμματική μορφή, τη **σύνταξη**, το **λεξιλόγιο** [συνώνυμα ή συνώνυμες φράσεις, αντώνυμα, παράγωγα, σύνθετα (σ.17 και 25)κ.λπ.], τα **σημεία στίξης**, σύμφωνα με συγκεκριμένες περιστάσεις επικοινωνίας, και να σχολιάζουν το επικοινωνιακό αποτέλεσμα ή - να ερμηνεύουν λέξεις-φράσεις του κειμένου, με βάση τα κειμενικά συμφραζόμενα και το επικοινωνιακό πλαίσιο. Η δραστηριότητα βαθμολογείται με 10 μονάδες.

A3. Η τρίτη δραστηριότητα αφορά την παραγωγή λόγου, με την οποία ζητείται από τους/τις μαθητές/τριες να συντάξουν δικό τους κείμενο, ενταγμένο σε επικοινωνιακό πλαίσιο, στο οποίο κρίνουν ή σχολιάζουν σημεία του κειμένου ή αναπτύσσουν τεκμηριωμένα προσωπικές απόψεις, παίρνοντας αφορμή από το αρχικό κείμενο. Η έκταση του μαθητικού κειμένου μπορεί να κυμαίνεται από 200 έως 250 λέξεις. Η δραστηριότητα βαθμολογείται με 25 μονάδες.

B. Στο γνωστικό αντικείμενο της **Λογοτεχνίας** καλούνται οι μαθητές/τριες να απαντήσουν σε ερωτήματα που περιλαμβάνονται στις παρακάτω δραστηριότητες:

B1. Η πρώτη δραστηριότητα αφορά την ανάγνωση και κατανόηση του κειμένου, με την οποία ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών: - Να εντοπίζουν στο κείμενο πληροφορίες όπως πρόσωπα, χώρο, χρόνο, κοινωνικό πλαίσιο δράσης των προσώπων, τα γεγονότα και τα αίτια που κατευθύνουν τη δράση τους, τα βασικά θέματα, τις ιδέες που απασχολούν τον/τη λογοτέχνη και τη στάση που υιοθετεί απέναντι σε αυτά/αυτές, τεκμηριώνοντας την άποψή τους με στοιχεία του κειμένου ή - να αναλύουν κάποιον από τους χαρακτήρες, με βάση τα δεδομένα του κειμένου, ή - να επισημαίνουν τα σύμβολα, τις φωνές, τις σιωπές σε ένα ποιητικό ή θεατρικό κείμενο. Η δραστηριότητα βαθμολογείται με 15 μονάδες.

B2. Η δεύτερη δραστηριότητα αφορά την προσέγγιση της γλώσσας του κειμένου, με την οποία ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών: - Να διακρίνουν «τι» λέει το κείμενο από το «πώς» το λέει και να αναγνωρίζουν τα βασικά σημεία οργάνωσης της αφηγηματικής πλοκής ή της ποιητικής γραφής ή να εντοπίζουν μέσα στο κείμενο συγκεκριμένους δείκτες (**αφηγηματικούς τρόπους**, **αφηγηματικές τεχνικές (σ. 91 και σ.109)**, τα **ρηματικά πρόσωπα** κ.ά.) ή - να εντοπίζουν **εκφραστικά μέσα - τρόπους (μεταφορές, παρομοιώσεις, επαναλήψεις, αντιθέσεις, εικόνες** κ.λπ.) και να ερμηνεύουν τη λειτουργία τους στο κείμενο. Η δραστηριότητα βαθμολογείται με 10 μονάδες.

B3. Η τρίτη δραστηριότητα αφορά ερμηνεία και παραγωγή λόγου, με την οποία προτείνεται στους/στις μαθητές/τριες ένα θέμα αναγνωστικής ανταπόκρισης και ένα θέμα δημιουργικής γραφής. Κάθε μαθητής/τρια **επιλέγει ένα από τα δύο**. Στην **πρώτη περίπτωση** (θέμα αναγνωστικής ανταπόκρισης) ζητείται από τους/τις μαθητές/τριες να αξιολογήσουν ιδέες, αξίες, στάσεις, συμπεριφορές που αναδεικνύονται στο κείμενο, να τις συγκρίνουν με αυτές του σήμερα ή να τις συσχετίσουν με προσωπικές εμπειρίες, βιώματα, συναισθήματα κ.λπ. Στην **δεύτερη περίπτωση** (θέμα δημιουργικής γραφής) ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών να μετασχηματίζουν το αρχικό κείμενο: 1. Σε επίπεδο μορφής με τη χρήση άλλων αφηγηματικών ή ποιητικών τεχνικών τις οποίες καλούνται να αξιοποιήσουν (να αναδιηγηθούν τμήμα της ιστορίας από την οπτική γωνία συγκεκριμένου ήρωα με μορφή ημερολογίου, επιστολής κ.λπ., να τροποποιήσουν το αρχικό κείμενο με την αλλαγή οπτικής γωνίας στην αφήγηση ή με την αλλαγή του τέλους στην ιστορία, με την απόδοση ενός παραδοσιακού ποιήματος σε ελεύθερο στίχο κ.ά.). 2. Σε επίπεδο περιεχομένου με τη σύνταξη νέου κειμένου στο οποίο οι μαθητές/τριες εκφράζουν σκέψεις και συναισθήματα, αξιοποιώντας τα χαρακτηριστικά του κειμενικού είδους το οποίο καλούνται να γράψουν. Η έκταση του μαθητικού κειμένου μπορεί να κυμαίνεται από 100 έως 150 λέξεις. Η δραστηριότητα βαθμολογείται με 25 μονάδες.

Η τρίτη δραστηριότητα του γνωστικού αντικειμένου της Γλώσσας, που βαθμολογείται με 25 μονάδες, και η τρίτη δραστηριότητα του γνωστικού αντικειμένου της Λογοτεχνίας, που επίσης βαθμολογείται με 25 μονάδες, λαμβάνονται με κλήρωση από την Τράπεζα Θεμάτων. Οι υπόλοιπες δραστηριότητες ορίζονται από τους/τις διδάσκοντες/-ουσες το μάθημα.